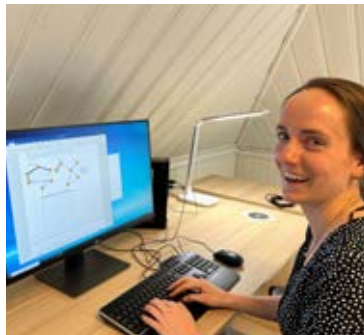

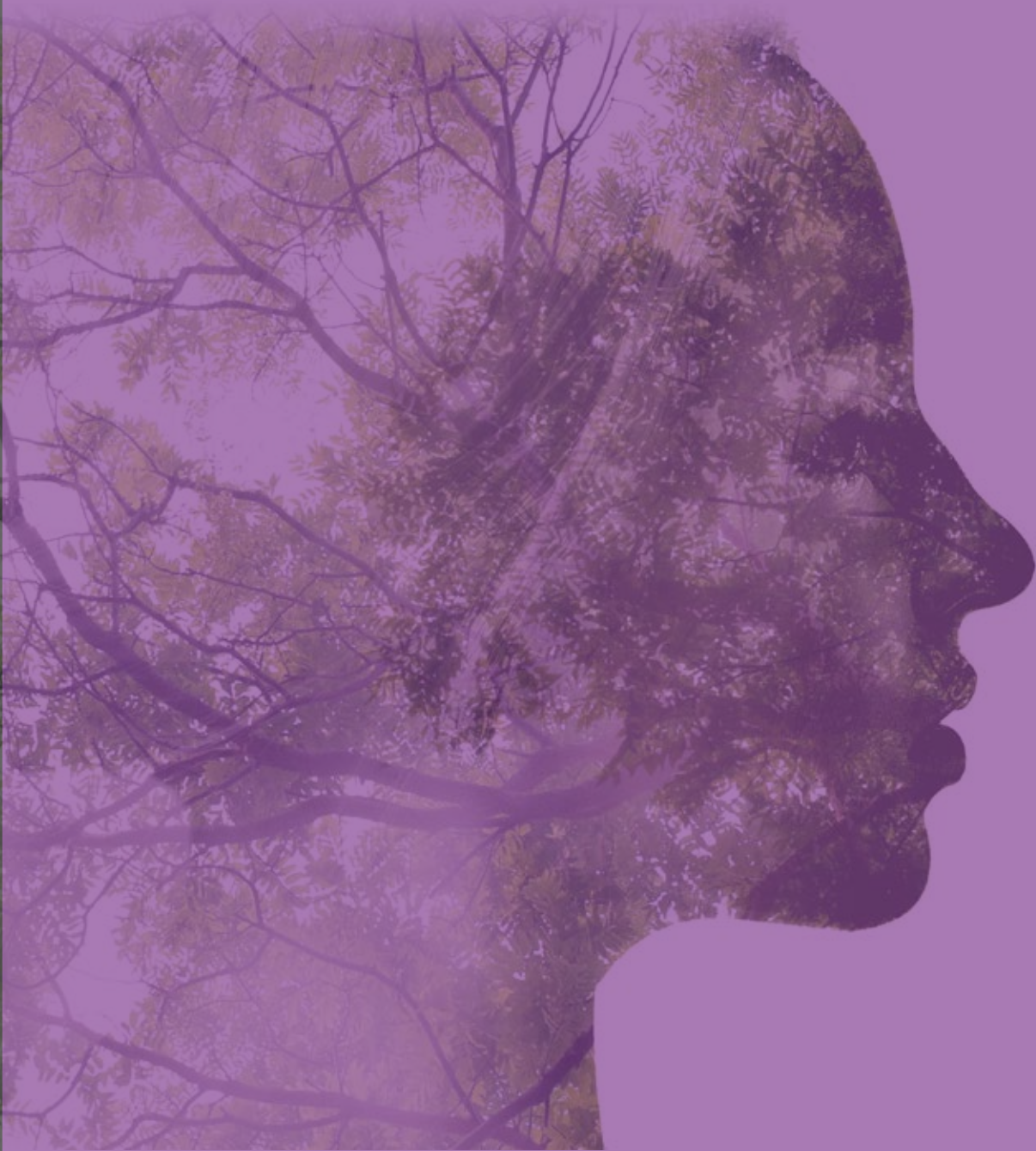
RUSFORSK

ÅRSRAPPORT 2022

SEKSJON KLINISK RUS- OG AVHENGIGHETSFORSKNING
OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF

Innholdsfortegnelse

- 4 Året 2022
- 5 Virksomhet og aktiviteter
- 6 Forskningsformidling
- 8 Publikasjoner 2022
- 10 Kommunikasjon

Forskningsprosjekter:

- 13 Hekta på jobb
- 14 Rusbruk hos de som overlever overdoser
- 15 Anabole steroider og effekter på hjerne og adferd
- 16 Heroinassistert behandling
- 17 INTACT - Integreert behandling av traume- og ruslidelser
- 18 Medikamentvalg ved lavterskeltiltak
- 19 Forekomst og symptombilde av covid-19 hos rusmiddelavhengige i Oslo under koronapandemien
- 20 PriSUD
- 21 Alkotail - Arbeidspakke 3
- 22 PhD-prosjekter

ÅRET 2023

Seksjonsleder for RusForsk, Espen Ajo Arnevik

RusForsk har i 2022 hatt fokus på å gjennomføre forskning som planlagt, og vi er glade for at prosjekter, aktiviteter og deltagelse på nasjonale og internasjonale arenaer igjen stort sett har gått etter planen. Ansatte i RusForsk har vist frem resultater av sin forskning både på internasjonale konferanser og gjennom media her hjemme.

Et av flere høydepunkt var Lisbon addiction konferansen med fokus på «Global Addiction», en viktig møteplass med over 1800 deltakere, hvor RusForsk hadde seks bidrag. Dette i tillegg til å vinne andreplass i InterGLAM konkurransen for beste audiovisuelle bidrag gjorde RusForsk synlige og viste internasjonal relevans.

Rus og avhengighet som tema er mer aktuelt enn noensinne, både gjennom politiske diskusjoner og gjennom den økte bevisstheten om våre hverdags(u)vaner, samt utviklingen av forståelsen av atferdsavhengigheter. RusForsk har hatt høy aktivitet i sosiale medier med både deltagelse i diskusjoner på nett, foredrag og podcaster.

Hovedfokuset for RusForsk er fortsatt på bedre forståelse og behandling av rus- og avhengighetslidelser, og hovedaktiviteten vår ligger i våre forskningsprosjekter. Flere prosjekter har i år gått over fra rekruttering til skrivefase, og to prosjekter (Hekta på jobb og HAB) har blitt styrket med midler til nye stipendiater som vi vil bli kjent med i 2023.

STRATEGI OG ØKONOMI

Vår strategi ble i 2022 revidert med virkning frem til 2024, og det ble lagt en handlingsplan for 2022-2023. Det ligger i strategien et ønskelig og klart mål om å søke og få innvilget ekstern finansiering, og for 2022 kom 45% (8.1 mill) av inntektene fra interne driftsmidler (fra OUS), mens 55% (9.7 mill) kom fra eksterne kilder. Det ble i strategien forutsatt en økt vekst i grunnbemanningen for å kunne bygge en solid og konkurransedyktig organisasjon med solid nok base til å utvikle nye klinikknære prosjekter uten umiddelbar ekstern finansieringskilde. Med krav om reduksjon i budsjett for Klinikk psykisk helse og avhengighet har det ikke vært rom for en slik utvikling. Dette påvirker prioritering av prosjekter, og hensyntas i diskusjoner om igangsetting av nye aktiviteter.

PUBLIKASJONER

RusForsk hadde 17 publikasjoner i internasjonale fagfelleverderte tidsskrifter i 2022. Dette er omtrent på nivå med 2021. Av disse var ansatte i RusForsk første eller sisteforfatter på 13 artikler, og fire artikler ble publisert i nivå 2 tidsskrifter. En av publikasjonene fikk også OUS' pris for fremragende forskningsartikkel. Dette gir til sammen en indikasjon på at det publiseres i økende grad ut fra egne prosjekter, og på økende kvalitet for publikasjonene.

BRUKERMEDVIRKNING

Alle prosjekter i RusForsk har brukermidvirkning. Medvirkningen skjer på ulike nivåer i prosjektene. Alle nye prosjektideer skal presenteres og diskuteres med ARA brukerråd for fag og forskning. Her rekrutteres også brukermidvirker til prosjektgruppene. I utforming av søknader om eksterne midler er brukermidvirkning pålagt og en selvskreven del av prosessen. I 2022 hadde vi også brukermidvirkning som del av analysegrupper i kvalitative prosjekter, som medforsker og medforfatter, og som delaktig i flere prosjekter med bruker til bruker -metodikk og innsamling av både kvalitative og kvantitative data. I 2022 ble det også inngått en intensjonsavtale om praksisplasser hos RusForsk for brukere som er deltagere på Erfaringskolen i regi av Helseetaten, Oslo Kommune. Dette samarbeidet er planlagt å starte opp i 2023, og vi håper det kan bidra til enda bedre tilfang til brukererfaringer inn i våre prosjekter.

Beskrivelse (alle tall i 1000 kr)	OUS finansiert	Eksternfinansiert (ØM)	Totalt
Basisramme	6 337		6 337
Driftsprosjekt (interne midler)	1 551		1 551
Inngående balanse		7 441	7 441
Øremerkede tilskudd		9 678	9 678
SUM DRIFTSINTEKTER	8 088	17 119	25 207
Lønn til fast ansatte	4 156	713	4 869
Lønn engasjementer	2 051	2 271	4 322
Pensjon og arbeidsgiveravgifter	410	1 512	1 922
Andre personalkostnader	1 095	88	1 183
Andre driftskostnader	18	622	640
SUM DRIFTSKOSTNADER	7 730	5 206	12 936
RESULTAT	358	11 913	12 271

VIRKSOMHET OG AKTIVITETER

SØKNADER OM FORSKNINGSMIDLER

Innvilget:

- Søknad om forskningsmidler fra HSØ - Innvilget midler til treårig stipendiat i Hekta på jobb-prosjektet.
- Søknad om forskningsmidler fra HSØ - Innvilget midler til treårig stipendiat i kvalitativ forskning om heroinassistert behandling.

Ikke innvilget:

- Amfetaminsubstitusjon søknad til HSØ.
- Cannabis-studie, Forskningsrådet.
- Stiftelsen Dam: Anabolic steroids, mental health, dependence and the brain (PhD).
- Deltagelse i søknad om Senter for Fremragende Forskning - NFR "4MENT - Centre for Multi-Modal Models of Mental Illness".
- "Medikamentvalg ved lavterskeltiltak". Søknad om forskningsmidler til Helse Sør-Øst

UNDERVISNING

Ansatte hos RusForsk har forelest eller holdt seminarer for studenter tilknyttet Insitutt for Klinisk medisin, Insitutt for Helse og Samfunn og Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo, og hos Kriminalomsorgens Utdanningscenter.

DELTAGELSE I DISPUTASKOMITEER

- Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo (1)
- Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen (1)
- Institutt for innovasjon, Høgskolen i Innlandet (1)
- Farmaceutiska fakulteten, Uppsala Universitet, Sverige (1)

VEILEDER / BIVEILEDER

Ansatte hos RusForsk har gjennom 2022 vært hoved- eller biveiledere for til sammen ni Phd-stipendiater (interne og eksterne), i tillegg til å ha veiledet på masteroppgaver, bacheloroppgaver, forskerlinjestudenter og en hovedoppgave for en profesjonsstudent i psykologi.

DELTAGELSE I OFFENTLIGE UTVALG / UTREDNINGER / KOMITEER / GRUPPER

- OsloMET – referansegruppe for opprettelse av nytt embetsstudie i psykologi.
- Fremskrivning av psykisk helse og TSB, Helse og Omsorgsdepartementet.
- LOVEprom – Kvalitetsregister for rus og psykisk helse.
- Ann Kern-Godal's memorial fund for Horse-Assisted Therapy
- Referansegruppe for monitorering av eliminering av hepatitt C, Helsedirektoratet.

DELTAGELSE I FAGRÅD

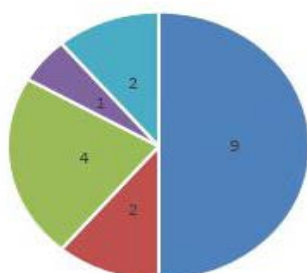
- Regionalt fagråd for forskning, Helse Sør-Øst
- Nasjonalt nettverk for klinisk rus- og avhengighetsforskning

PRISER OG UTMERKELSER

- PriSUD: OUS' pris for fremragende forskningsartikler publisert våren 2022 for artikkelen "The association of prison security level with mortality after release from prison: a retrospective national cohort study (2000-16)".
- PriSUD: 2. plass: Inter:GLAM video awards, Inter:GLAM, Lisboa, Portugal, (PriSUD explaineer video)w

Hovedveileder / Biveileder

■ Phd ■ Forskerlinje ■ Master ■ Bachelor ■ Annet

Marianne Riksheim Stavseth og Anne Bukten mottar OUS' pris for fremragende forskningsartikkel

FORSKNINGSFORMIDLING

FOREDRAG PÅ KONFERANSER OG SEMINARER: 21

- Arnevik: «Avhengighetsbehandling - Tro og viten, Rustrendkonferansen, Bergen, Norge.
- Arnevik: «Behandling av avhengighet - Hva finnes og hva virker?», Hjernehelsetkonferansen 2022, Oslo, Norge.
- Bjørnebekk: "Hooked on hormones – mechanisms and behavior associated with? anabolic-androgenic steroid (AAS) dependence", Addiction 2022, Sardinia, Italy.
- Bjørnebekk: "Mindful Muscles", Open Lecture Series on Next Frontiers in IPEDs Research. Organized by the Mindful Muscles Early Career Researchers' Community of Practice: "Anabolic steroid use, brain health and dependence".
- Bjørnebekk: «Sterke muskelmenn? Anabole steroider, hjernen og avhengighet», Hjernehelsetkonferansen 2022, Oslo, Norge.
- Bjørnebekk: «High dose anabolic steroid use and facial emotion recognition, the hormonal influence on social cognition», Lisbon Addictions, Lisbon, Portugal.
- Bordado Henriksen: "Hormonal treatment of anabolic androgenic steroid dependence: A pilot study", International Network of Doping Research 2022 Conference, Aarhus, Danmark.
- Bordado Henriksen: «CloTASH: Hormonterapi og endring i helserisiko for menn som slutter med anabole steroider», Årsmøtekonferanse NFRAM, Bergen, Norge.
- Bukten: «Om PriSUD-prosjektet», Faglig forum rus og psykisk helse 2022, Oslo, Norge.
- Lokdam: «Drug use and re-imprisonment», Faglig forum rus og psykisk helse 2022, Oslo, Norge.
- Lokdam: Behandling av avhengighet - Hva finnes og hva virker?, Hjernehelsetkonferansen 2022, Oslo, Norge.
- Riksheim Stavseth: "Psychiatric comorbidity among people with opioid use disorder and in opioid agonist treatment in prison. A national retrospective cohort study 2010-2019», LAR-konferansen. Oslo, Norge.
- Rognli: "IPS i praksis: Om prosjektet "Hekta på jobb", Faglig forum rus og psykisk helse 2022. Norge.
- Rognli: "Cannabis-induced psychosis. Incidence and transition to schizophrenia", Haag, Nederland. .
- Rognli: "Annual incidence of substance-induced psychosis in Scandinavia from 2000 to 2016", Lisbon Addictions, Lisbon, Portugal.
- Rognli: "En kvalitativ evaluering av et underbenyttet oppfølgingstilbud etter overdoser", Overdosedag i regi av Helsedirektoratet, Oslo, Norge.
- Scarth: "Sex differences in anabolic androgenic steroid use and dependence", Addiction 2022, Sardinia, Italy.
- Scarth: "Anabolic-androgenic steroid dependence and muscle dysmorphia: an exploratory network analysis", Lisbon Addictions, Lisbon, Portugal.
- Skjærvø: «Tall om unge i kriminalomsorgen», Fag og erfaringssamling om unge i kriminalomsorgen, Lillestrøm, Norge.
- Skjærvø: «Unge, rus og tilbakefall til fengsel», Juleseminar FoU Barn og Unge KRUS, Oslo, Norge.
- Wüsthoff: "Hepatitis C treatment and reinfection surveillance among people who inject drugs in a low-threshold program", og Point of Care testing and treatment for hepatitis C in a nurse led mobile clinic, Lisbon Addictions, Lisbon, Portugal.

Espen Ajo Arnevik under Hjernehelsetkonferansen 2022.

FOREDRAG FOR HELSEPERSONELL: 14

- Bjørnebekk: "Hekta på hormoner –Anabole androgene steroider og hjernen", Stabsmøtet Rikshospitalet, januar 2022.
- Bjørnebekk: "Hekta på hormoner –Anabole androgene steroider og hjernen" IVF klinikken på Rikshospitalet (Kvinneklinikken), april 2022.
- Bordado Henriksen: «CloTASH: Hormonterapi og endring i helseisiko for menn som slutter med anabole steroider», Tirsdagsundervisning Seksjons Ruspoliklinikker, OUS, mai 2022.
- Bukten: «Rus og helse blant innsatte i Norske fengsel (2010-2019) Resultater fra PrISUD-prosjektet», Nettverkseminar Helsedirektoratet, desember 2022.
- Bukten: «Risiko for overdose etter løslatelse fra fengsel. Etter fengselsopphold – forebygging og ivaretagelse», Seminar om overdosedødsfall og forebyggende tiltak, Helsedirektoratet september 2022.
- Riksheim Stavseth: «Håndtering av «missing data» i kliniske studier», Forskning innen rus og somatisk helse, Oslo, Norge, mai 2022.
- Rognli: «Cannabis som risikofaktor fro schizofreni, og grenseoppgangen mellom rusutløst psykose og schizofreni" på seminaret "Psykose og storbyen», OUS.
- Rognli: "Psykologisk forståelse av rusavhengighet og ROP lidelser. Rusbruk som risikofaktor for psykose og grenseoppgang mellom rusutløst psykose og schizofreni" til helsepersonell i regi av Senter for psykoterapi og psykososial rehabilitering (SEPREP) i Alta og Tromsø, mars/april 2022..
- Rognli: "Cannabis som risikofaktor fro schizofreni, og grenseoppgangen mellom rusutløst psykose og schizofreni" for helsepersonell på Mortensrud DPS, oktober 2022.
- Rognli: Foredragene "Sammenhengen mellom rus og psykisk lidelse" og "Rusutløst psykose" for LIS i psykiatri i regi av Den norske legeforening. Oslo/Gardermoen, november 2022.
- Rognli: "Motiverende samtale, MI" i SERAF kurs rus og psykiatri Ullevål/Oslo, november 2022.
- Rognli: "Rus og psykose" i fritt spesialiseringkurs for psykologer i regi av Norsk psykologforening. Oslo, november 2022.
- Rognli: "Substansutløst psykose" for svenske avhengighetsleger, digitalt, desember 2022.
- Rognli: "Motiverende samtale, MI" for psykologer, Norsk psykologforening, desember 2022.

POSTERE PÅ INTERNASJONALE KONFERANSER: 2

- Bordado Henriksen: Endocrine treatment of anabolic-androgenic steroid induced hypogonadism in males: A pilot study, European Congress of Endocrinology 2022.
- Støme, Rognli og Arnevik: Early HTA of integrated care to increase employment for persons with substance use disorder, Utrecht, The Netherlands, mars 2023.

Stipendiat Hans Christian Bordado Henriksen presenterte poster under Addictions-konferansen i Lisboa.

PUBLIKASJONER 2022

Bjørnebekk A, Scarth M, Neupane SP, Westlye LT, Hullstein IR, Thorsby PM, Halvorsen B (2022)

Use of High-Dose Androgens Is Associated with Reduced Brain-Derived Neurotrophic Factor in Male Weightlifters
Neuroendocrinology, 113 (1), 36-47, DOI 10.1159/000526418, PubMed 35944495 Cistin 2042681

Bolstad I, Alakokkare AE, Bramness JG, Rognli EB, Levola J, Mustonen A, Miettunen J, Niemelä S (2022)

The relationships between use of alcohol, tobacco and coffee in adolescence and mood disorders in adulthood,
Acta Psychiatr Scand, 146 (6), 594-603, DOI 10.1111/acps.13506, PubMed 36177725 Cistin 2063251

Bukten A, Lokdam NT, Skjærvø I, Ugelvik T, Skurtveit S, Gabrhelik R, Skardhamar T, Lund IO,

Havnes IA, Rognli EB, Chang Z, Fazel S, Friestad C, Hesse M, Lothe J, Ploeg G, Dirkzwager AJE, Clausen T, Tjagvad C, Stavseth MR (2022)
PriSUD-Nordic-Diagnosing and Treating Substance Use Disorders in the Prison Population: Protocol for a Mixed Methods Study
JMIR Res Protoc, 11 (3), e35182. DOI 10.2196/35182, PubMed 35320114 Cistin 2021027

Bukten A, Skjærvø I, Stavseth MR (2022)

The association of prison security level with mortality after release from prison: a retrospective national cohort study (2000-16)
Lancet Public Health, 7 (7), e583-e592, DOI 10.1016/S2468-2667(22)00107-4, PubMed 35779542 Cistin 2042656

Bækkelund H, Ulvenes P, Boon-Langelaan S, Arnevik EA (2022)

Group treatment for complex dissociative disorders: a randomized clinical trial
BMC Psychiatry, 22 (1), 338, DOI 10.1186/s12888-022-03970-8, PubMed 35578194 Cistin 2025731

Edvardsen HME, Aamodt C, Bogstrand ST, Krajci P, Vindenes V, Rognli EB (2022)

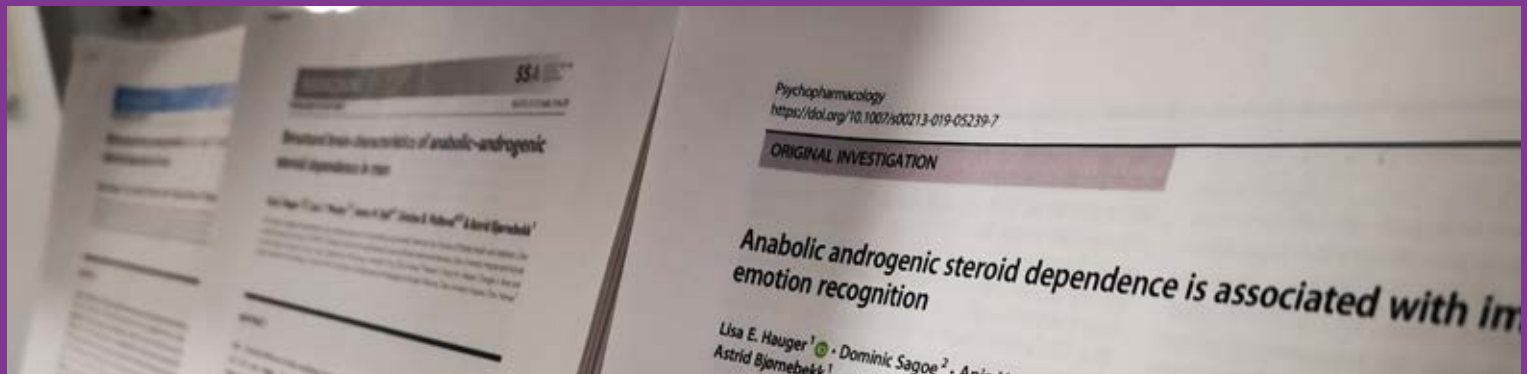
Concentrations of psychoactive substances in blood samples from non-fatal and fatal opioid overdoses.
Br J Clin Pharmacol, 88 (10), 4494-4504, DOI 10.1111/bcp.15365, PubMed 35470456 Cistin 2053983

Erlandsen MA, Harwiss HEL, Bjartveit S, Arnevik EA (2022).

Ledelse mellom sterke ideologier og lillebrørkomplekser – en eksplorerende studie i tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Tidsskrift for norsk psykologforening, <https://doi.org/10.52734/T429j596>

Hilde Pape, Philipp Lobmaier, Anne Bukten.

An evaluation of eight short versions of the Drug Use Disorder Identification Test (DUDIT). A prison population study.
Drug and Alcohol Dependence Reports, Volume 3 (2022). doi: 10.1016/j.dadr.2022.100043.

Kildal E, Hassel B, **Bjørnebekk A** (2022)

ADHD symptoms and use of anabolic androgenic steroids among male weightlifters

Sci Rep, 12 (1), 9479, DOI 10.1038/s41598-022-12977-w, PubMed 35676515 Cristin 2051101

Lokdam, Nicoline; Stavseth, Marianne Riksheim & Bukten, Anne.

Drug use and re-imprisonment: A prospective study of the Norwegian Offender Mental Health and Addiction (NorMA) cohort.

Drug and Alcohol Dependence Reports (2022). doi: 10.1016/j.dadr.2022.100127.

Melsom HS, Heiestad CM, Eftestøl E, Torp MK, Gundersen K, **Bjørnebekk AK**, Thorsby PM, Stensløykken KO, Hisdal J (2022)

Reduced arterial elasticity after anabolic-androgenic steroid use in young adult males and mice, Sci Rep, 12 (1), 9707

DOI 10.1038/s41598-022-14065-5, PubMed 35690664 Cristin 2051822

Rognli EB, Taipale H, Hjorthøj C, Mittendorfer-Rutz E, Bramness JG, Heiberg IH, Niemelä S (2022)

Annual incidence of substance-induced psychoses in Scandinavia from 2000 to 2016

Psychol Med, 1-10 (in press), DOI 10.1017/S003329172200229X, PubMed 35983644 Cristin 2057877

Rognli EB, Støme LN, Kværner KJ, Wilhelmsen C, **Arnevik EA**.

The effect of employment support integrated in substance use treatment: A health economic cost-effectiveness simulation of three different interventions. Nordic Studies on Alcohol and Drugs. 2022;0(0). doi:10.1177/14550725221122196

Scarth M, Havnes IA, Jørstad ML, McVeigh J, Van Hout MC, Westlye LT, Torgersen S, **Bjørnebekk A** (2022)

Severity of anabolic steroid dependence, executive function, and personality traits in substance use disorder patients in Norway

Drug Alcohol Depend, 231, 109275, DOI 10.1016/j.drugalcdep.2022.109275, PubMed 35030506 Cristin 2022970

Scarth M, Jørstad ML, Reierstad A, Klonteig S, Torgersen S, Hullstein IR, **Bjørnebekk A** (2022)

Psychopathology among anabolic-androgenic steroid using and non-using female athletes in Norway

J Psychiatr Res, 155, 295-301, DOI 10.1016/j.jpsychires.2022.09.023, PubMed 36170757 Cristin 2061569

Stänicke LI, **Arnevik EA**, Pettersen MS, Baltzersen Å-L, Zahl K-E, Eikenaes IUM, Pedersen G, Wilberg T, Kvarstein EH.

The importance of feeling remembered during the Covid-19 crisis—A qualitative study of experiences among patients with personality disorders.

Nordic Psychology, 1-20. DOI 10.1080/19012276.2022.2062038

Zahl KE, Pedersen G, Eikenaes IU, Stänicke LI, Wilberg T, Baltzersen ÅL, Pettersen MS, Hummelen B, **Arnevik E**, Johansen MS, Hartveit Kvarstein E (2022)

Avoidant and borderline personality disorder patients during the first Covid-19 wave in Norway - a survey-based comparison of therapy changes and patients' accommodations

Nord J Psychiatry, 1-9 (in press), DOI 10.1080/08039488.2022.2110614, PubMed 35984379 Cristin 2089617

KOMMUNIKASJON

Utover publisering av fagfellevurderte forskningsartikler er det viktig for RusForsk å kunne formidle ut arbeidet og resultatene forskningen produserer. Vi ønsker å rette kommunikasjonen vår mot flere typer publikum; både klinikkens ansatte, pasienter, pårørende, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere og allmenheten generelt. Til dette benytter vi ulike plattformer, primært RusForsk.no, Facebook og nyhetsbrev, men vi har og godt samarbeid med klinikkens kommunikasjonsrådgiver og kommunikasjonsstaben på OUS som bistår med innsalg og bruk av deres kanaler for å nå et større publikum.

De siste årene har RusForsk brukt på å etablere våre plattformer, samt strategi, planverk og rutiner for å gjennomføre kommunikasjonsarbeidet. En ansatt har fått ansvar for at kommunikasjonsarbeidet gjennomføres. Dette innebærer blant annet oppdatering og drift av RusForsk.no, skriving av nyhetssaker, Facebook, nyhetsbrev og kontakt med øvrige kommunikasjonsansvarlige på OUS. I 2022 ble RusForsk sin kommunikasjonsstrategi revidert. Nå som rammeverket for kommunikasjonsarbeidet er etablert og godt fungerende, men med lite mulighet for utvidelse, ble fokus i den reviderte strategien opprettholdelse av nåværende aktivitet.

Denne aktiviteten har blitt opprettholdt gjennom året 2022. Kommunikasjon er et fast tema på seksjonens mandagsmøter. Ved alle vitenskapelige publikasjoner gjort av en ansatt på RusForsk skal det skrives nyhetssak som publiseres på RusForsk.no og Facebook. Ved publikasjoner med større allmenn nyhetsverdi kobles øvrig kommunikasjonsstab på. Et eksempel fra september var Eline Borger Rognli sin forskningsartikkel om forekomst av rusutløst psykose i Norge, Sve- rige og Danmark. Med hjelp fra OUS kommunikasjonsstab ble saken plukket opp av flere større medier, blant annet Forskning.no og NRK. Borger Rognli ble invitert å snakke om rusutløst psykose i et intervju i radioprogrammet Ekko. I september ble stipendiat Morgan Scarth intervjuet av anerkjente PsyPost om personlighet og psykopatologi blant kvinner som bruker anabole steroider. PriSUD prosjektet har blitt omtalt i flere nyhetssaker, blant annet på NRK.

Deltagelse på konferanse og seminarer har gjort at flere ansatte hos RusForsk har blitt intervjuet og omtalt i nyhetssaker.

MEDIEDEKNING – ANTALL SAKER/INNSLAG: 9

- Arnevik: «Mindfulness og musikkterapi brukes som rusbehandling i Norge. Ingen vet hvor godt det virker», nyhetssak Forskning.no, november 2022.
- Arnevik: «Det hjelper ikke å ha et bredt behandlingstilbud hvis vi ikke vet hva som virker», reportasje, Dagens medisin, Norge, november 2022
- Arnevik: «Kjernekomponentmodellen gir nye muligheter i avhengighetsbehandling», Fagessay, Tidsskrift for Norsk psykologforening, mars 2022.
- Bjørnebekk: "Avhengighet av anabole steroider ga høyere hjernealder", Avisartikkel, Dagens medisin, Norge, november 2022.
- Bukten: "Høy risiko for å dø etter løslatelse fra fengsel" (NTB/Institutt for klinisk medisin)
- Bukten: «Innsatte plukker fleinsopp i luftgården på fengselet», nyhetssak, NRK.no, juni 2022.
- Rognli: «Mer bruk og sterkere cannabis kaster flere inn i psykoser», nyhetssak, Forskning.no, september 2022. Engelsk versjon på Sciencenorway.no
- Rognli: "Radiointervju Ekko om rusutløst psykose», NRK september 2022.
- Scarth: "Woman who use anabolic steroids demonstrate higher levels of psychopathology, study finds", nyhetssak, PsyPost.org, 26.10.2022.
- Skjervø og Bukten: «Jo sikrere fengsel, jo større fare for å dø etter løslatelse», nyhetssak, forskning.no, juli 2022. Engelsk versjon på Sciencenorway.no

NETTRAFIKK PÅ RUSFORSK.NO

Produksjonen av nyhetssaker til RusForsk.no har vært relativt jevn gjennom året. Nyhetssakene fungerer som nettsidens dynamiske element som i størst grad trekker besøkende til nettsiden, oftest gjennom lenking til nyhetssakene på andre plattformer, primært Facebook. Fra januar til mai var nettrafikken relativt lik 2021, med 2821 økter fordelt på 2615 individuelle brukere. I mai skiftet OUS ut Google analytics med et internt nettrafikkverktøy i sykehusets publiseringsløsning Sharepoint. Dermed er tallene til og med 23.5 og tallene etter 24.5 ikke helt sammenfattende. Men tallene fra og med 24.5 viser fortsatt god aktivitet på nettsiden, med 1993 sidevisninger (fra individuelle brukere), som har generert 10026 individuelle sidevisninger (flere visninger per individuelle bruker).

FACEBOOK-AKTIVITET

Det er et ønske at RusForsk sin Facebook-side skal ha jevnlig med aktivitet og innlegg. I tillegg til nyhetssaker fra RusForsk.no publiseres det poster om andre aktiviteter relatert til RusForsk, for eksempel deltagelse på seminarer, presentasjoner, kronikker eller omtale i andre medier.

RusForsk har 729 følgere, som innebærer en noe mindre økning enn tidligere år. Antall sidebesøk på Facebook-siden var 475, en økning på 36,9% fra 2021. Den potensielle rekkevidden for innlegg postet på sidene er på 5364 personer - en økning på 34,5%.

Den summerte rekkevidden for hvert av innleggene på RusForsk sine Facebook-sider var på 11691 personer. Dette er mer enn begge de foregående årene, selv om antallet reaksjoner (728) og klikk på innlegg (805) har sunket noe. Innlegget som genererte klart mest trafikk omhandlet at Hekta på jobb-prosjektet startet med rekruttering av deltakere fra Heroinassistert behandling. Innlegget ble og delt på OUS' sine Facebook-sider.

NYHETSBREV

To nyhetsbrev ble publisert i løpet av året; et i juni og et i desember. Abonentmassen har holdt seg på samme antall som 2021. Det er verdt å merke at nyhetsbrev 1/2022 hadde en relativt lav åpningsrate (trolig grunnet at det ble sluppet like før sommerferien), men en ganske høy klikkrate på 37%. Nyhetsbrev 2/2022 presterte på sammen nivå som tidligere utgaver.

Facebook-sidebesøk		
År	Antall sidebesøk	Prosent
2021	347	
2022	475	36,9

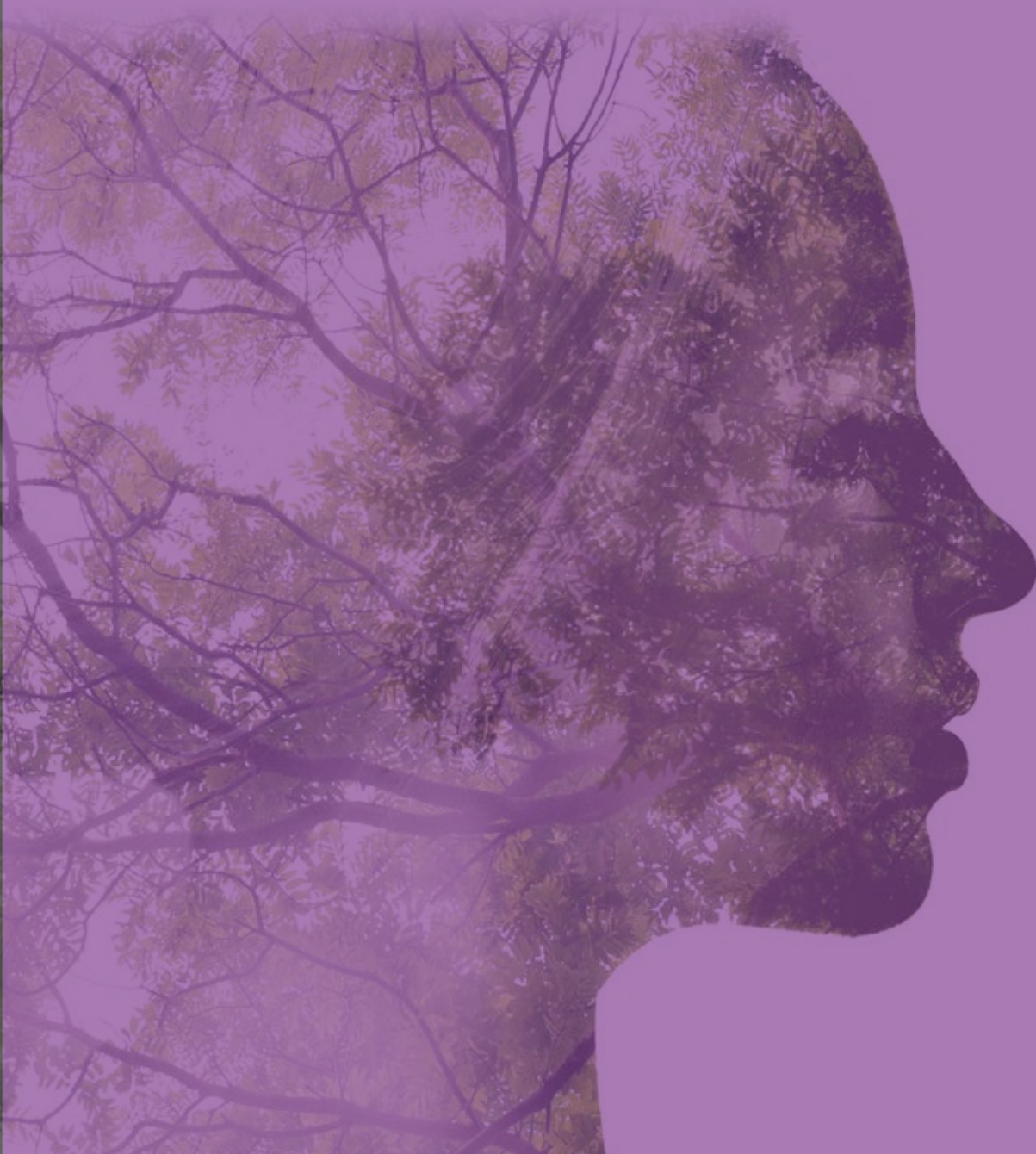
Facebook-rekkevidde		
År	Rekkevidde	Prosent
2021	3989	
2022	5364	34,5

Facebook-aktivitet				
Dato	Innlegg	Rekkevidde	Reaksjoner	Klikk på innlegg
Totalt		31635	3188	2556
Totalt 2020		11606	1695	1009
Totalt 2021		8338	765	805
2022				
Totalt 2022		11691	728	742
12.01.2022	Eline intervjuet i Rus og samfunn om HPJ	2011	168	170
31.01.2022	Program seminar Rus og somatisk helse	328	22	45
14.03.2022	RusForsk søker forskningsassistent AAS	270	16	22
29.03.2022	Årsrapport publisering	415	16	32
06.04.2022	Protokoll PrISUD Nordic	448	36	29
20.04.2022	HPJ rekrutterer fra HADID	2328	224	175
02.05.2022	Morgan artikkel ASS avhengighet blant ruspas	313	15	36
09.05.2022	Eline og June kronikk om IPS i helse	995	39	50
24.05.2022	RUA-artikkel - blodkonsentrasjon overdose	306	9	30
24.05.2022	Utløsning forskningsass AlkoTall	750	11	
09.06.2022	Når barn skader seg - Kronikk Anne Malerbakken	454	18	
09.06.2022	Hekta på tur	320	18	
27.06.2022	ASS-bruk og kardio	294	6	8
30.06.2022	Nyhetsbrev 1.2022	191	6	8
01.07.2022	Publisering i Lancet Public Health	186	6	5
19.08.2022	Hekta på jobb - nasjonal nettverksamling IPS rus	261	14	
01.09.2022	Klinisk forskning skal være del av all klinisk praksis	199	6	3
02.09.2022	Forekomst av rusutløst psykose i Norden	413	13	37
27.10.2022	Morgan intervjuet av PsyPost	147	7	
04.11.2022	Hjelper ikke ha et bredt behandlingstilbud om vi ikke vet hva som virker	283	28	39
07.11.2022	Akselerert hjemmealdring blant ASS-brukere	99	7	3
08.11.2022	Tidlig metodevurdreing IPS rus	73	5	5
27.11.2022	Vant InterGLAM i Lisboa	315	24	23
08.12.2022	Artikkelpris til PrISUD	292	14	22

Nettrafikk - RusForsk.no		
Google analytics	Økter	Brukere
2021	6879	6079
1.1.22 - 23.5.22	2821	2615
Sharepoint	Sidevisninger	Unike sidevisninger
24.5.22 - 31.12.22	1993	10026
*OUS avsluttet i mai 2022 tilkoblingen med Google analytics, og startet å bruke et nytt internt nettrafikkverktøy i sykehusets webbløsning Sharepoint.		

Nyhetsbrev				
Utgave	Antall abonnenter ved utsending	Leveringsrate	Åpningsrate	Klikkrate
1/2020	220*	99,50 %	60,90 %	47 %
2/2020	151	96,80 %	78,10 %	19,50 %
1/2021	165	99,40 %	76,40 %	20,60 %
2/2021	166	100 %	67,50 %	22,30 %
1/2022	168	99,4	39,90 %	37,30 %
2/2022	166	100 %	74,70 %	21 %

FORSKNINGSPROSJEKTER

HEKTA PÅ JOBB

For personer med rusutfordringer kan det å være i jobb ha mange positive effekter. Arbeid kan representere sosialt fellesskap, rusfritt nettverk, struktur i hverdagen, mening, aktivitet, tilhørighet, og utvikling av evner og ferdigheter. Mens det er forsket mye på jobbstøttemetodikk for andre pasientgrupper, er lite gjort på rusfeltet. Gjennom prosjektet retter vi fokus mot jobb, og ser om jobbstøtte kan integreres i behandlingen slik at flere med rusbakgrunn kan komme ut i lønnet arbeid.

Forskningsspørsmål

Hehta på jobb er et multimetodisk prosjekt initiert av RusForsk, og foregår i tre behandlingsseksjoner i Avdeling for Rus- og Avhengighetsbehandling ved OUS, samt hos våre samarbeidspartnere Oslo kommunale ruspoliklinikk, Haugenstua ressurscenter og Tyrilistiftelsen. Gjennom en RCT-studie, observasjonsdata og kvalitative analyser ønsker vi å besvare følgende forskningsspørsmål:

Anvendbarhet: Undersøke om IPS kan benyttes som metode for å få rusmiddelavhengige som er i behandling i jobb:

- trenger IPS tilpasninger som er spesielle for personer med rusmiddelavhengighet?
- er det undergrupper metoden virker bedre eller dårligere for?

Effekt: Undersøke om IPS gir:

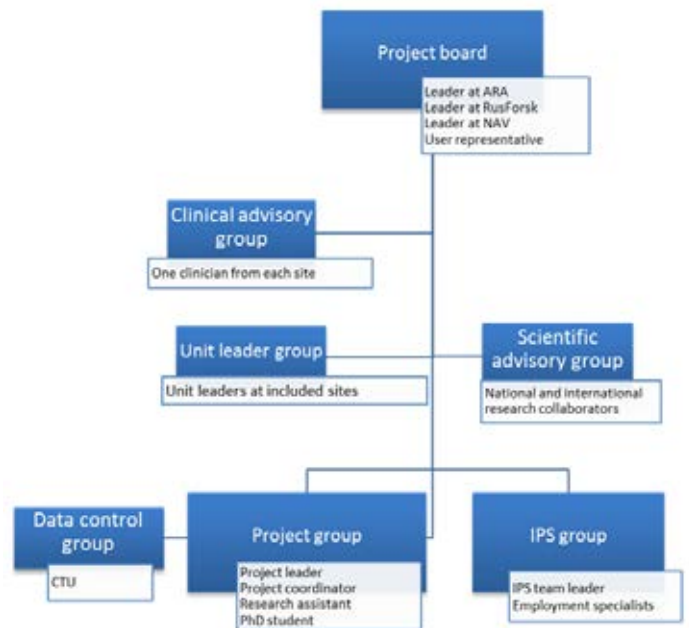
- flere i jobb og mer jobb
 - reduksjon av rusbruk og psykisk symptomtrykk samt økning i livskvalitet
 - mindre trygdeytelser og færre nye kontakter med helsevesenet
- ... sammenlignet med en kontrollgruppe som ikke får IPS.

Prosjektorganisering

Prosjektet har en styringsgruppe og en prosjektgruppe, samt tilknyttede vitenskapelige rådgivere. Prosjektet har også en kommunikasjonsplan. To brukerrepresentanter var involvert i planlegging av prosjektet, vi har to brukerrepresentanter i analysegruppen til den kvalitative studien, og en brukerrepresentant i styringsgruppen for prosjektet.

Foto: Shutterstock

Fra venstre: Prosjektleder Eline Borger Rognli, jobbspesialist Amarpreet Stamnes, jobbspesialist Thomas Edholm, metodeveileder Ann-Kristin Selmer, jobbspesialist Cecilia Vu, koordinator og stipendiat Erlend M. Aas.

Publikasjoner

Rognli EB, Støme LN, Kværner KJ, Wilhelmsen C, Arnevik EA. The effect of employment support integrated in substance use treatment: A health economic cost-effectiveness simulation of three different interventions. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*. 2022;0(0). doi:10.1177/14550725221122196

RUSBRUK OG DE SOM OVERLEVER OVERDOSER

Effektiv overdoseforebygging avhenger av detaljert kunnskap om risikofaktorer. Vi vet for lite om hvilke stoffer og blodkonsentrasjoner som skiller en fatal overdose fra en ikke-fatal overdose.

Hensikten med denne studien var å gi detaljerte analyseresultater av rusmiddelbruk blant de som overlever overdoser. Deltagere var pasienter ved Seksjon rusakuttmottak og avgiftning ved OUS med en opioid-relatert overdose. Vi samlet inn data om bakgrunn, selvrappert rusmiddelbruk, samt en tok en ekstra blodprøve. Blodet ble analysert for alkohol, illegale rusmidler, rusgivende legemidler og fentanyl. Studien startet inklusjon i september 2018 og avsluttet inklusjon i juni 2020.

Kvantitativ studie

Alle pasienter som kom til RUA med opioid-relatert overdose fikk tatt et ekstra blodprøveglass sammen med den rutinemessige blodprøven. Det ble samlet inn enkle bakgrunnsdata hentet fra innkomst og behandlingsforløp ved RUA, og blodprøven ble analysert for omkring 30 rusgivende stoffer inkludert fentanyl. Studien var samtykkebasert, og finansiert av Helsedirektoratet og interne midler fra KPHA. Midlene gikk til å kjøpe fri en sykepleier til å være forskningssykepleier én dag i uken.

Kvalitativ studie

Den kvalitative studien utgikk og ble drevet av RusForsk. Studien var samtykkebasert og godkjent av Personvernombudet ved OUS. Her har Martine Kihle Dalsrud (BAR) deltatt sammen med Espen Ajo Arnevik og Eline Borger Rognli fra RusForsk. Forskningsspørsmålet vi ønsket å besvare, belyst ved intervjuer med ansatte ved Rusakuttmottaket, ved Ambulansetjenesten samt intervjuer av brukere, var 1) Hvorfor kom det ikke pasienter til overdosetilbudet på Rusakuttmottaket? og 2) Hva trenger personer som nettopp har hatt en rusmiddeloverdose?

Foto: Shutterstock

Prosjektorganisering

Prosjektet var et samarbeid mellom Seksjon for rusmiddelforskning, Rusakuttmottaket (RUA) og RusForsk. Prosjektet ledes av Eline Borger Rognli ved RusForsk.

I prosjektgruppa har følgende deltatt: Carl Aamodt (Ledende fagutviklingssykepleier ved Rusakuttmottak Døgn og forskningssykepleier i prosjektet), Jelena Staalstrøm (overlege ved Rusakuttmottak Døgn), Anette Gordon Håland (enhetsleder ved Rusakuttmottak Døgn) og Peter Krajci (overlege ved Rusakuttmottaket). I tillegg har Stig Tore Bogstrand og Hilde Marie Erøy Edvardsen fra Seksjon for rusmiddelforskning vært samarbeidspartnere inn i prosjektet.

Følgende kunnskap har kommet ut av prosjektet

De som overlever overdoser har brukt like mange typer rusmidler som de som dør av overdoser, men de som overlever har betydelig lavere samlede blodkonsentrasjoner av opioider og benzodiazepiner sammenliknet med de som dør.

Prosjektleder Eline Borger Rognli

Martine Kihle Dalsrud (BAR) har utført intervjuene i den kvalitative undersøkelsen.

Publikasjoner:

Edvardsen, HME, Aamodt, C, Bogstrand, ST, Krajci, P, Vindenes, V, Rognli, EB. Concentrations of psychoactive substances in blood samples from non-fatal and fatal opioid overdoses. Br J Clin Pharmacol. 2022; 88(10): 4494- 4504. doi:10.1111/bcp.15365

ANABOLE STEROIDER OG EFFEKTER PÅ HJERNE OG ADFERD

Utbredt bruk av anabole-androgene steroider (AAS) i den generelle befolkningen oppstod på 80-tallet. Kunnskap om medisinske og atferdsmessige langsiktige konsekvenser av AAS bruk er under utvikling, men fremdeles i startfasen.

Det er begrenset med kunnskap om hvilke konsekvenser langsiktig bruk av AAS har på hjernens struktur og funksjon. Det meste av kunnskapen på feltet per nå er basert på feltstudier. Det er fremdeles uklart hvorvidt assosiasjonen mellom steroidebruk og ulike medisinske, psykologiske og kognitive virkninger skyldes premorbide psykologiske karakteristikk, kombinasjon med annen rusbruk, genetisk sårbarhet, bruk av anabole steroider, eller en kombinasjon, da dette er vanskelig å kontrollere for i feltstudier.

Målsetting

Formålet med studien er å bidra med kunnskap om effekter av langvarig bruk av AAS på hjerne, kognisjon og følelser. Med kognisjon mener vi prosesser som oppmerksomhet, resonnering og hukommelse. Ved å følge opp steroidebrukerne og kontrollgruppen ved flere tidspunkter, kan vi undersøke om det er forskjeller i grad av endring på ulike mål mellom gruppene og innad i gruppene. Dette er den første longitudinelle studien på feltet, og vil gi sikrere kunnskap om hvordan AAS-bruk påvirker hjerne, kognisjon og følelser.

Metode og design

Vi har gjennom flere år opparbeidet oss et stort datamateriale på AAS-brukere og ikke-eksponerte vektløftere, som inkluderer gjentatt hjerneskaning, kartlegging av psykisk helse og personlighet, søvnfunksjon, kognitiv og sosiale kognitiv funksjon, hjerte og karfunksjon, inflammasjonsmarkører og hormon data. Vi anvender avansert statistikk til å utforske sammenhengen mellom disse forskjellige typer helsedata. Sekundære mål er å klassifisere undergrupper av AAS-brukere med karakteristiske trekk som utgjør en lav eller høy risiko for 1) utvikling av avhengighet og psykopatologi og eller 2) akselerert hjernealdring ved langvarig bruk.

Prosjektorganisering

Prosjektet ledes av Astrid Bjørnebekk, som har jobbet med denne tematikken siden 2013. I 2016 mottok hun et karrierestipend og fikk mulighet til å bygge opp en forskningsgruppe som jobber med dette. Forskningsgruppen består av to seniorforskere, to stipendiater og 3 andre tilknyttede forskerlinjestudenter/forskere. PhD stipendiat Morgan Scarth jobber med avhengighetsaspektet skissert i WP3. Vi samarbeider med flere sentrale OUS-miljøer som dekker et bredt spekter av tverrfaglig ekspertise, inkludert kardiologi, hjerneavbildning, immunologi, endokrinologi og vaskulær fysiologi.

Publikasjoner

Scarth M, Havnes IA, Jørstad ML, McVeigh J, Van Hout MC, Westlye LT, Torgersen S, Bjørnebekk A (2022). "Severity of anabolic steroid dependence, executive function, and personality traits in substance use disorder patients in Norway", *Drug Alcohol Depend*, 231, 109275. DOI 10.1016/j.drugalcdep.2022.109275, PubMed 35030506 Cristin 2022970

Scarth M, Jørstad ML, Reierstad A, Klonteig S, Torgersen S, Hullstein IR, Bjørnebekk A (2022), "Psychopathology among anabolic-androgenic steroid using and non-using female athletes in Norway", *J Psychiatr Res*, 155, 295-301 DOI 10.1016/j.jpsychires.2022.09.023, PubMed 36170757 Cristin 2061569

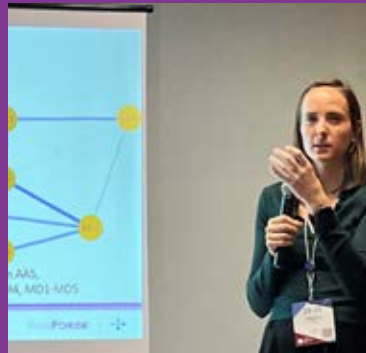
Bjørnebekk A, Scarth M, Neupane SP, Westlye LT, Hullstein IR, Thorsby PM, Halvorsen B (2022), "Use of High-Dose Androgens Is Associated with Reduced Brain-Derived Neurotrophic Factor in Male Weightlifters", *Neuroendocrinology*, 113 (1), 36-47 DOI 10.1159/000526418, PubMed 35944495 Cristin 2042681

Melsom HS, Heiestad CM, Eftestøl E, Torp MK, Gundersen K, Bjørnebekk AK, Thorsby PM, Stensløkken KO, Hisdal J (2022), "Reduced arterial elasticity after anabolic-androgenic steroid use in young adult males and mice", *Sci Rep*, 12 (1), 9707 DOI 10.1038/s41598-022-14065-5, PubMed 35690664 Cristin 2051822

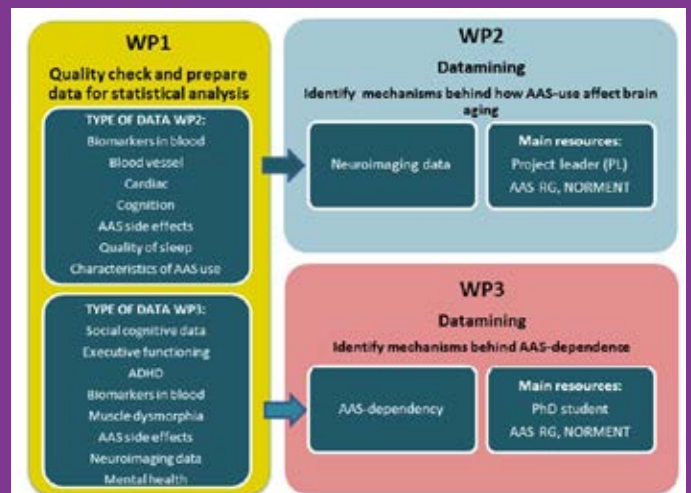
Kildal E, Hassel B, Bjørnebekk A (2022), "ADHD symptoms and use of anabolic androgenic steroids among male weightlifters", *Sci Rep*, 12 (1), 9479 DOI 10.1038/s41598-022-12977-w, PubMed 35676515 Cristin 2051101

Prosjektleder Astrid Bjørnebekk

Stipendiat Morgan Scarth under Addictions-konferansen i Lisboa.

HEROINASSISTERT BEHANDLING

Regjeringen har besluttet å iverksette et prøveprosjekt med heroinassistert behandling (HAB) som del av legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Prøveprosjektet har 5 års varighet, med oppstart i 2021 i Oslo og Bergen. Målsettingen med det kliniske prøveprosjektet er å utvide LAR til å omfatte medisinsk heroin (diacetylmorfin) i enten injiserbar eller peroral (tablett) form som kan gjøre det mulig å behandle personer der standardforløpet i LAR ikke har ført til tilfredsstillende resultat.

Oppdraget skal munne ut i en evalueringsrapport med anbefalinger til offentlig myndighet om HAB bør videreføres, utvides eller avvikles etter prøveperioden.

RusForsk leder arbeidet i delstudiene knyttet til følgende tematiske områder:

- Holdninger og erfaringer til HAB blant pasienter, pårørende og ansatte.
- Prosessevaluering av implementering av behandlingsprogrammet HAB.

Målsetting

Hensikten med første temaområde er å evaluere om innføring av HAB bedrer behandlingen for pasientene eller har medført endring i kontakt med eller nytte av samlede hjelpe- og behandlingstilbud i kommunen og spesialisthelsetjenesten (andre tilbud enn HAB/LAR). Hensikten med andre temaområde er å utforske hvordan introduksjonen av HAB som del av LAR lar seg implementere og gjennomføre. Dette gjøres ved å belyse barrierer og suksessfaktorer med hensyn til rammer og ressurser sett fra perspektivene fra pasienter, behandlere og ledere.

Metode og design

Det gjennomføres fokusgruppeintervjuer med behandlere ved 3, 12 og 24 måneder etter oppstart av klinikken. Videre utføres kvalitative dybdeintervjuer av 10-20 pasienter og 10-20 pårørende. Det utføres og semistrukturerte intervjuer blant pasientene av representanter fra brukerorganisasjonene som er tilknyttet prosjektet.

Foto: Shutterstock

De semistrukturerte intervjuene blir foretatt etter henholdsvis 1 og 6 måneder etter oppstart i behandling. Pasientenes opplevelse av tilbudet, oppfølging, tidligere erfaringer fra behandling både i kommune- og spesialisthelsetjeneste, samt bakgrunn vil bli kartlagt. I tillegg kartlegges personalets holdninger til HAB før oppstart, opplevelse av lederstøtte, samt opplevelse av pasientenes nytte av tilbudet i oppstartsfasen og i vedlikeholdsfasen av prosjektet. Lederes opplevelser, støtte og tanker om tilbudet blir og kartlagt. Første og andre intervjurunde med pasienter, pårørende og behandlere er gjennomført.

Prosjektorganisering

Prosjektet ledes overordnet av SERAF (Universitetet i Oslo) i samarbeid med RusForsk (Oslo Universitetssykehus), Bergen Addiction Research (BAR) (Helse Bergen), Center for Rusmiddel Forskning (CRF) (Århus Universitet) og brukerorganisasjonen proLAR Nett. Ved RusForsk ledes prosjektet av Linda Couëssurel Wüsthoff. Forsker Rune Ellefsen leder gjennomføringen av de kvalitative undersøkelsene.

Prosjektleder Linda Couëssurel Wüsthoff

Rune Ellefsen leder de kvalitative undersøkelsene i HAB-prosjektet.

INTACT - INTEGRERT BEHANDLING AV TRAUME- OG RUSLIDELSER

En høy andel pasienter i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) har traumelidelser, men mottar i liten grad kunnskapsbasert behandling for traumelidelsen. Dette påvirker behandlingsutbytte og livskvalitet.

I INTACT-prosjektet undersøkes en spesifikk behandlingsmetode som heter Eye Movement Desensitization and Reprocessing, forkortet EMDR, i Seksjon ruspoliklinikk ved Oslo Universitetssykehus. Tidligere forskning har vist at EMDR er virksom i traumebehandling, men det er forsket lite på EMDR hos personer som har samtidig traume- og ruslidelse.

Målsetting

Det overordnede formålet med INTACT er å bidra til et forbedret behandlingstilbud til personer med samtidige rus- og traumelidelser med den evidensbaserte EMDR. Selv om EMDR har vist seg virksom i en rekke studier med personer med posttraumatisk stresslidelse, vet vi fremdeles lite om hvordan EMDR fungerer hos pasienter med samtidige rus- og traumelidelser. Vi vet også lite om implementeringsprosessen i en poliklinikk i tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Prosjektet har derfor et tredelt fokus:

- Undersøke om pasienter som mottar EMDR opplever symptomreduksjon og redusert rusbruk.
- Undersøke implementeringsprosessen i en ruspoliklinikk.
- Undersøke den praktiske anvendbarheten av metoden i en ruspoliklinikk

Metode og design

INTACT har et hybrid-design hvor vi undersøker klinisk nytteverdi og implementeringsprosessen samtidig. Prosjektet foregår som en integrert del av ordinært klinisk arbeid. Det skal tas i bruk implementeringsstrategier som er teoretisk og empirisk forankret og som sikter på vedlikehold av behandlingsmetodene i klinikken over tid. I tillegg vil ledergruppen få opplæring og veiledning i effektiv implementeringsledelse.

Foto: Shutterstock

Prosjektorganisering

Prosjektgruppen består av prosjektleder og prosjektkoordinator, to forskere fra Rusforsk og to brukerrepresentanter. INTACT er et samarbeidsprosjekt mellom Nasjonalt Kompetansesenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Rusforsk og Seksjon rus- og avhengighetspoliklinikk i Oslo Universitetssykehus.

RusForsk har overordnet ansvar for å sikre at gjennomføringen av studien og de data som genereres, skjer i overensstemmelse med lov- og forskriftskrav, ICH GCP og i henhold til gjeldende retningslinjer. Seksjon ruspoliklinikk vil kartlegge og tilby EMDR til aktuelle pasienter. NKVTS står for opplæring av terapeuter og ledere og infrastruktur til datainnsamling. Prosjektgruppen består av prosjektleder (40 %) og prosjektkoordinator (40 %), samt representant fra avdelingens brukerråd.

Prosjektleder Kristine Abel

Lysskinnen som benyttes i EMDR-behandlingen

MEDIKAMENTVALG VED LAVTERSKELTILTAK

LASSO ble opprettet i 2010 og over 300 pasienter har blitt startet opp på buprenorfin/nalokson (Suboxone) siden starten. Frem til 2017 var kun kombinasjonspreparatet med buprenorfin og nalokson tilgjengelig som LAR-legemiddel ved LASSO. Fra våren 2017 ble buprenorfin monopreparat (Subutex) også tilgjengelig på LASSO, noe som førte til flere pasienter i behandling sammenliknet med året før.

I 2018 ble det bestemt at også metadon skal gjøres tilgjengelig som LAR-legemiddel ved LASSO. Videre ble langtidsvirkende buprenorfin (Buvidal) også tilgjengelig som følge av koronaepidemien. Vi undersøker om et større valg av medikamenter i lavterskel LAR bedrer behandlingen, og om det fører til at flere opioidavhengige får det bedre.

Forskningsspørsmål

Overordnet mål med forskningprosjektet er å undersøke om et større medikamentvalg i lavterskel LAR bedrer behandlingen:

- Kartlegge bakgrunnsdata for opioidavhengige personer som starter med LAR-legemidler ved LASSO
- Undersøke brukertilfredsheten.
- Undersøke om en utvidelse av legemiddeltilbudet ved LASSO bidrar til: a) *økt inklusjon av pasienter*. B) *at flere pasienter gjennomfører opptopping av LAR-legemiddel*, c) *at pasienter blir lenger i behandling*.
- Sammenlikne pasienter som velger ulike typer substitusjonslegemiddel.
- Sammenlikne buprenorfinpasienter som velger å være i eller utenfor LAR.
- Undersøke om pasientene reduserer bruk av rusmidler og symptombyrde av psykiske plager etter oppstart i LASSO.
- Undersøke hvordan det går med pasientene over tid, ved å kunne koble deltakerne opp mot aktuelle registre

Metode og design

Studien er en prospektiv kohortstudie, hvor deltakere som starter opp i LASSO sammenliknes m.h.t. hvilket medikament de starter med. Studien omfatter en brukerundersøkelse ved oppstart og to ganger under behandling, samt variabler som helsepersonell

Foto: Shutterstock

registrerer, ved oppstart, evt reoppstart, under og etter behandlingen ved LASSO. Det vil i tillegg foretas en retrospektiv undersøkelse av pasienter fra 2017 for å kunne sammenlikne inklusjon, gjennomført opptopping og retensjon før og etter oppstart med utvidet medikamentvalg på LASSO. Fire grupper pasienter ved LASSO vil bli sammenliknet: Deltakere som bruker metadon, langtidsvirkende buprenorfin innenfor LAR, buprenorfin innenfor LAR og buprenorfin utenfor LAR.

Inklusjonskriterier: Pasienter som starter behandling med LAR-legemiddel ved LASSO og som samtykker til deltakelse.

Eksklusjonskriterier: Pasienter som ikke samtykker til deltakelse. Pasienter med mangelfulle norskkunnskaper.

Prosjektet er pågående med datasamling i klinikken

Prosjektorganisering

LASSO er et samarbeid mellom Velferdsetaten, Oslo kommune og Avdeling rus og avhengighetsbehandling (ARA), Oslo universitetssykehus HF.

Prosjektleder Linda Couëssurel Wüsthoff

FOREKOMST OG SYMPTOMBILDE AV COVID-19 HOS RUSMIDDELAVHENGIGE I OSLO UNDER KORONAPANDEMIEN

Gjennom den pågående pandemien med koronavirus (SARS-CoV-2) har det vært knyttet stor bekymring for både smittespredning og utvikling av alvorlig koronavirusykdom (covid-19) hos personer med alvorlige rusmiddelproblemer. Det er flere grunner til denne bekymringen. Mange personer i rusmiljøet har av ulike grunner ikke klart å forholde seg til myndighetenes smittevernråd, mange har flere alvorlige sykdommer som kan gi forhøyet risiko for alvorlig forløp av covid-19 og mange har dårlig tilknytning til helsetjenestene noe som medfører risiko for at personer med alvorlig utvikling av covid-19 kommer til lege for sent i sykdomsforløpet.

I løpet av den første smittebølgen av SARS-CoV-2 fikk uventet få personer i denne gruppen påvist smitte. Dette til tross for omfattende testing av personer i kommunale rusinstitusjoner, selv ved milde symptomer. De få som fikk påvist smitte hadde kun milde, eller ingen symptomer på sykdom. Det rapporteres om liknende erfaringer fra utlandet.

Forskningsspørsmål

Formålet med studien er å undersøke om dette skyldes at personer i denne gruppen:

1. Ikke har vært utsatt for smitte av SARS-CoV2,
2. har symptomfrie forløp av sykdommen og derfor ikke er blitt testet, eller
3. har utviklet immunitet mot covid-19 gjennom smitte av andre virussykdommer tidligere.
4. I tillegg ønsker vi å undersøke immunresponsen til vaksiner mot SARS-CoV2

Metode og design

Prosjektet er en seroepidemiologisk, prospektiv kohortstudie med undersøkelser ved to ulike tidspunkt. Det er tatt blodprøver av deltakerne for å måle antistoff mot SARS-CoV-2 og andre typer virus, samt undersøkelse for relevante immunresponsgener (inkludert HLA).

Vi bruker en metode etablert av Fridtjof Lund-Johansen og Jan Terje Andersen for å måle antistoffer mot proteiner fra SARS-CoV2. Proteiner fra en rekke andre virus blir tatt med som referanse. Blant annet måler vi antistoffer mot andre koronavirus, Epstein-Barr virus, cytomegalovirus, hepatitt-virus, norovirus og rhinovirus. Hensikten er å avgjøre om tidligere virusinfeksjoner har påvirkning på antistoff-responsen mot SARS-CoV2. Dette vil bl.a. være nyttig i vaksinesammenheng. Metoden er veletablert og er brukt i flere

prevalensstudier gjort i samarbeid med FHI. Sensitiviteten ligger rundt 90% og spesifisitet rundt 99%.

Deltakerne er spurt om aktuelle symptomer på covid-19, somatiske sykdommer og allergier ved hjelp av et kartleggingsskjema. Der det ble svart bekreftende på symptomer på covid-19, er virusprøve (hals- og dyp neseprøve til PCR-analyse) tatt etter ordinær klinisk rutine og som dokumenteres i pasientens journal.

Deltakerne er og spurt om bakgrunns- og demografiske data, samt om de er blitt testet for koronavirus tidligere. Hos de som svarer bekreftende på tidligere test undersøker man hvilke symptomer de presenterte ved testtidspunktet ved hjelp av deltakerens journal.

Datasamlingen er avsluttet. Dataene analyseres og publiseres fortløpende.

Prosjektorganisering

Forskningsprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom RusForsk (Oslo universitetssykehus), Velferdsetaten (Oslo kommune), Avdeling for immunologi og transfusjonsmedisin (Oslo universitetssykehus) og Folkehelseinstituttet, og ledes av Linda Couëssurel Wüsthoff.

Prosjektleder Linda Couëssurel Wüsthoff

PriSUD

Diagnosing and treating substance use in prison

PriSUD er et stort, pågående forskningsprosjekt som er utviklet og ledet av Senter for rus og avhengighetsforskning (SERAF) ved Universitetet i Oslo. Prosjektet har to hoveddeler: PriSUD-Norge og PriSUD-Norden. PriSUD-Norge er finansiert av Helse Sør-Øst (HSØ) for perioden 2019-2022, og har fokus på personer i norske fengsel.

Målsetting

PriSUD-prosjektet har som hovedmålsetting å forbedre fysisk og psykisk helse, samt livskvalitet blant personer med ruslidelser i norske fengsel. PriSUD skal undersøke tilgangen til adekvat rusbehandling i fengsel, samt utfall av slik behandling etter løslatelse.

Metode og design

For å styrke kunnskapsgrunnlaget tar PriSUD- prosjektet utgangspunkt i to store nasjonale kohorter. NorMA-kohorten består av 733 personer og er basert på survey-data, mens nPRIS-er en registerbasert kohort som består av mer enn 100 000 personer. Begge kohortene skal kobles med nasjonale register slik at man får mulighet til å undersøke betydningen av ulike risikofaktorer før innsettelse i fengsel kombinert med det behandlingstilbudet som gis under soning, knyttet opp mot ulike utfall etter løslatelse (se figur).

Formidling

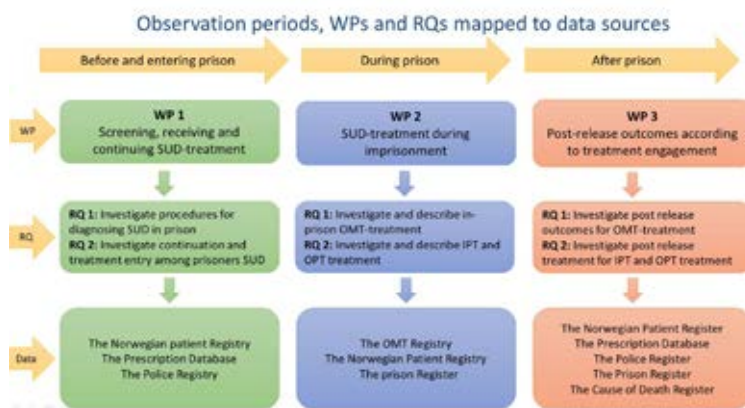
En viktig målsetting for prosjektet er også å kommunisere all forskning som produseres til et bredt publikum inkludert nåværende og tidligere innsatte, brukerorganisasjoner, fengselsbetjenter og den generelle befolkningen.

For mer informasjon om prosjektet se:

www.prisud.no

<https://www.researchgate.net/project/PriSUD-Diagnosing-and-treating-substance-use-disorders-in-prison>

<https://www.instagram.com/prisud.no/>

Publikasjoner

Lokdam, Nicoline; Stavseth, Marianne Riksheim & Bukten, Anne. "Drug use and re-imprisonment: A prospective study of the Norwegian Offender Mental Health and Addiction (NorMA) cohort". *Drug and Alcohol Dependence Reports* (2022). doi: 10.1016/j.dadr.2022.100127.

Bukten, Anne; Skjærvø, Ingeborg; Stavseth, Marianne Riksheim. "The association of prison security level with mortality after release from prison: a retrospective national cohort study (2000–16)". *The Lancet Public Health*, Volume 7, Issue 7 (2022), Pages e583-e592, doi: 10.1016/S2468-2667(22)00107-4.

Hilde Pape, Philipp Lobmaier, Anne Bukten. "An evaluation of eight short versions of the Drug Use Disorder Identification Test (DUDIT). A prison population study". *Drug and Alcohol Dependence Reports*, Volume 3 (2022). doi: 10.1016/j.dadr.2022.100043.

Bukten A, Lokdam NT, Skjærvø I, Ugelvik T, Skurtveit S, Gabrhelik R, Skardhamar T, Lund IO, Havnes IA, Rognli EB, Chang Z, Fazel S, Friestad C, Hesse M, Lothe J, Ploeg G, Dirkwager AJE, Clausen T, Tjagvad C, Stavseth MR

"PriSUD-Nordic—Diagnosing and Treating Substance Use Disorders in the Prison Population: Protocol for a Mixed Methods Study". *JMIR Res Protoc*, 11(3):e35182 (2022). doi: 10.2196/35182

PriSUD på tur: FV - Katja Nilsen, Torill Tverborgvik, Ida Gundersby Rognlien, Vegard Svendsen, Rose E. Boyle, Anne Bukten, Johan Lothe (WayBack). Nicoline T. Lokdam (foran)

Marianne Riksheim Stavseth og prosjektleder Anne Bukten mottok OUS's pris for fremragende forskningsartikkel

AlcoTail

INTERVENSJONSSTUDIE FOR ALKOHOL OG LEGEMIDLER

ARBEIDSPAKKE 3

Målet med AlcoTail-studien er å undersøke implementeringen og effekten av tiltak for å redusere alkohol- og legemiddelbruk blant norske pasienter innlagt for somatisk sykdom, samt effekten av en slik intervensjon på pasientenes helse og bruk av alkohol og legemidler i etterkant. I tillegg vil studien kartlegge helsestatus og undersøke behandlings- og tjenesteforløp for pasienter med andre typer rusbrukslidelser. Studien er et samarbeid mellom Velferdsetaten i Oslo kommune, Oslo Universitetssykehus HF (OUS), Lovisenberg diakonale sykehus (LDS) i Oslo, St. Olav hospital i Trondheim og Universitetet i Sørøst Norge. Prosjektet er finansiert av Forskningsrådet og består av 5 arbeidspakker.

Målsetting

RusForsk er ansvarlige for arbeidspakke 3. Her er hensikten å kartlegge behandlings- og tjenestebehov og undersøke behandlings- og tjenesteforløp i spesialist- og primærhelsetjenesten for pasienter med bruk av illegale rusmidler:

Målsetting a): Kartlegge rusmiddelbruk, psykisk helse, funksjonell kapasitet og kognitiv funksjon.

Målsetting b): Undersøke somatisk helsetilstand

Målsetting c): Undersøke om det finnes prediktorer for overdoser blant personer med alvorlige rusmiddelproblemer

Målsetting d): Undersøke behandlings- og tjenesteforløp for personer med ulike rusbruksprofiler i spesialist- og primærhelsetjenesten i løpet av et år.

Metode og design

Pasienter som innlegges for bruk av illegale rusmidler ved avdeling rusakuttmottak og avgiftning ved OUS vil bli kartlagt med hensyn til rusmiddelbruk, psykisk og somatisk helse, kognitiv funksjon, samt bruk av helsetjenester. Videre vil brukere av bo- og behandlingstilbud for personer med alvorlige rusmiddelproblemer i Velferdsetaten i Oslo kommune bli kartlagt tilsvarende. Utvalg av sistnevnte gruppe vil videre bli trukket ut til å få foretatt somatisk anamnese og somatisk undersøkelse.

Etter 12 måneder vil spørreskjema og journaldata fra relevante tjenestesteder sammenkobles med registerdata.

Latent klasseanalyse vil benyttes for å identifisere klasser av pasienter med forskjellig mønster av bruk av helsetjenester. De identifiserte klassene vil bli evaluert for sosiodemografiske og kliniske karakteristikk, type bosted og rusmiddelbruk. Det vil bli gjort regresjonsanalyser med hensyn til å undersøke om det finnes predikerende faktorer for overdoser

Datasamling ble påbegynt i september 2022 og er pågående.

Prosjektleder for Arbeidspakke 3,
Linda Couëssurel Wüsthoff

Informasjonsbrosjyre om AlcoTail-prosjektet

PHD-PROSJEKTER

Anabolic-androgenic steroid use – impact on brain health and dependence

Stipendiat: Morgan Scarth, MSc Epidemiology

Hovedveileder: Astrid Bjørnebekk, PhD, forsker, (OUS).

Biveileder: Lars Westlye, professor (UIO).

About the project

Use of anabolic-androgenic steroid (AAS) has increased in recent years, posing a significant threat to public health via somatic and psychiatric consequences, including increased risk of cardiac problems, aggression, and higher crime rates. While these substances are not considered addictive in the same way as psychoactive substances, many users appear to become dependent. This project aims to identify patterns and traits, both psychiatric and biological, which may indicate vulnerability for the development of AAS dependency.

Methods and design

Longitudinal and cross-sectional measurements of psychiatric symptoms, personality traits, as well as biomarkers and neuroimaging techniques will be used to identify both the consequences of long-term use and potential mechanisms for dependency development. The project will initiate by identifying profiles of dependency, and progress to identify biological and psychiatric associations with these groups. The results of this project will be relevant not only for the AAS-user population, but will likely have relevance for several broader populations including next-of-kin, non-AAS-using weightlifters, and clinicians in the addiction and dependence field.

Status

The project is moving into its final phase. Three first author papers are published and one is under review. Academic requirements will be complete by 17/01/2023, and the thesis will be submitted summer 2023.

Morgan Scarth

Health risks and treatment of anabolic-androgenic steroid dependence – a pilot study exploring off-label use of endocrine therapy to reduce withdrawal symptoms

Stipendiat: Dr. Hans Christian Bordado Henriksen

Hovedveileder: Ingrid Amalia Havnes, MD, PhD, forsker (OUS)

Biveiledere: Anders Jørgensen, MD, PhD (OUS), Sudan Neupane, MD, PhD, forsker (UiO), Astrid Bjørnebekk, PhD, forsker, (OUS).

Om prosjektet

Bruk av anabole steroider kan gi alvorlige helseproblemer som forstyrrelser i kjønnsormonaksen, hvor kroppens egen testosteronproduksjon reduseres eller stoppes på ubestemt tid. Symptomene på lavt testosteronnivå kan vare fra måneder til år: sterk utmattelse, depresjon, søvnproblemer og redusert seksualfunksjon. Mange velger å fortsette med steroider for å unngå disse plagene, til tross for at de egentlig ønsker å slutte. Dette gir økt helseisiko. I dag tilbys steroidavhengige personer behandling og oppfølging i TSB (Tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser), men det har aldri blitt forsket på om hormonterapi bør inngå i behandlingen.

Metode og design

Dette er en longitudinell intervensjonsstudie hvor en gruppe steroidavhengige menn vil motta off-label behandling med legemiddelet klomifen (antiøstrogen) for å forsøke stimulere kroppens egenproduksjon av testosteron etter avsluttet steroidbruk. De vil bli sammenlignet med deltakere i en annen pågående studie av menn som avslutter steroidbruk uten slik behandling. Vi skal undersøke om hormonterapien gir mindre tegn til testosteronmangel sammenlignet med det å avslutte uten. Vi skal også se på fysisk og psykisk helsetilstand før, under og etter behandlingen for å vurdere hvordan helsetilstanden endres over tid, opptil 12 måneder etter avsluttet steroidbruk.

Status

Avslutter inklusjon ved årsskiftet 2022/2023. Prosjektet har intervensjon på 16 uker og longitudinelt design med kontroll 6 og 12 måneder etter, så prosjektet fortsetter ut hele 2023.

Hans Christian Bordado Henriksen

An evidence-based method in a new context: An investigation of the relevance of work and the perceptions and feasibility of Individual Placement and Support (IPS) for patients with substance use disorders.

Stipendiat: Erlend M. Aas, MSc Sosiologi

Hovedveileder: Eline Borger Rognli, PhD, forsker (OUS).

Biveiledere: Ingrid Amalia Havnes, MD, PhD, forsker (OUS), Prof. Silje Endresen Reme, Førsteamanuensis (UiO)

Om prosjektet

Prosjektet utforsker anvendbarheten av jobbstøttemetodikken IPS på personer med rus- og avhengighetslidelser. Kan en metode utviklet for én pasientgruppen brukes på samme måte på en annen pasientgruppe, eller trenger IPS-metoden tilpasninger for å bedre treffe behovene til pasienter med rus- og avhengighetslidelser? Hoveddelen av PhD-prosjektet består av en kvalitativ studie som gjennom forskningsintervjuer med pasienter, jobbspesialister og behandlere i TSB, utforsker disse spørsmålene.

Metode og design

PhD-prosjektet er den del av forskningsprosjektet Hekta på jobb. Analysen av de kvalitative intervjuene gjøres i en tverrfaglig analysegruppe, med Tematisk analyse som hovedmetode. Videre vil det óg gjennomføres en kvantitativ studie basert på baseline-data fra Hekta på jobb, hvor målet er å undersøke hva som skiller pasienter med rus- og avhengighetslidelser fra andre relaterte pasientergrupper, i det de søker jobbstøtte.

Status

I løpet av 2022 er det gjennomført 14 pasientintervjuer, fire jobbspesialistintervjuer og tre fokusgruppeintervjuer med behandlere i ARA. Kun fire intervjuer gjenstår før datainnsamlingen er gjennomført. Det er etablert en analysegruppe, inkludert to brukerrepresentanter og én kliniker, hvor vi gjennom året har analysert pasientintervjuene. Planleggingen for skriving av første artikkel i PhD-graden er godt i gang. Det samme er planleggingen av analysearbeidet som skal lede til artikkel II.

Erlend Marius Aas

Substance Use Disorders in the Norwegian prison population – Needs, treatment and post-release outcomes.

Stipendiat: Nicoline Toresen Lokdam, MSc Public Health

Hovedveileder: Anne Bukten, PhD, Forsker (UIO/OUS)

Biveileder: Marianne Riksheim Stavseth, PostDoc (OUS)

Om prosjektet

Rundt halvparten av den norske fengselspopulasjonen har problemer med rus, ofte i kombinasjon med psykiske helseplager og sosiale utfordringer. Selv om de innsatte i fengsel har rett til samme behandling som utenfor fengslet, er der grunn til å tro at rusbehandlingen som tilbys i fengsel adskiller seg fra behandlingen utenfor fengsel, både med hensyn til adgang og innhold av behandlingen. Vi vet lite om hvordan rusproblemer identifiseres blant fengselspopulasjonen, om de som har rusproblematikk får tilbud om behandling, eller hvordan behandlingen påvirker de innsatte etter løslatelse.

Metode og design

Prosjektet bruker kvantitative data fra The Norwegian Offender Mental Health and Addiction Study (NorMA), fengselsregisteret KOMPIS og Norsk Pasientregister. NorMA kohorten består av 733 individer som satt i fengsel i 2013-2014 og som har svart på et stort spørreskjema om bakgrunn, rus og helse. Kohorten og registerdata kombinert gjør det mulig å studere de innsatte med ruslidelse i et livsperspektiv. Vi kan blant annet å se på alle soninger de har hatt og se på bruk av helsetjenester før, under og etter soning.

Status

Andre artikkel er ferdigstilt og publisert, og analyser til den tredje og siste artikkelen er og ferdigstilt. Forskingen i PhD-prosjektet har gjennom året blitt presentert på flere faglige møter og seminarer. Siste artikkel sendes snart til vitenskapelig tidskrift, og kappen er påbegynt.

Nicoline Toresen Lokdam

ANSATTE 2022

Espen Ajo Arnevik, PhD
Leder RusForsk

Eline Borger Rognli, PhD
Forsker og prosjektleder

Astrid Bjørnebekk, PhD
Forsker og prosjektleder

Linda Elise Couëssurel Wüsthoff, PhD
Forsker og prosjektleder

Anne Bukten, PhD
Prosjektleder (20%)

Eli Kristine Fiksdal Abel, PhD
Prosjektleder (50%)

Rune Ellefsen, PhD
Forsker

Erlend M. Aas
PhD-stipendiat

Ann-Kristin Selmer
Metodeveileder IPS

Thomas Edholm
Jobbspesialist

Cecilia Vu
Jobbspesialist

Amarpreet Stamnes
Jobbspesialist

Marianne Riksheim Stavseth, PhD
PostDoc

Ingeborg Skjervø, PhD
PostDoc (50%)

Nicoline Lokdam
PhD-stipendiat

Hans Christian Bordado Henriksen
PhD-stipendiat

Morgan Scarth
Phd-stipendiat

Anne Malerbakken
Forskningsassistent (20%)

Franziska Rothe
Forskningsassistent (50%)

Marina Kostenko
Administrasjonskonsulent (50%)

RusForsk, Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Klinikk psykisk helse og avhengighet

Besøksadresse: Gaustad sykehus, bygg 6 - Sognsvannsveien 21, 0372 Oslo

Postadresse: RusForsk, Oslo Universitetssykehus HF

Postboks: 4959 Nydalen, 0424 Oslo

Telefon: 91 86 99 80

E-post: rusforsk@ous-hf.no

www.rusforsk.no

Målgruppe: Allmenheten

Fagansvarlig: Espen Ajo Arnevik

Trykk: Byråservice AS

Dato: 17.3.2023